

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobců: **a) E. U., b) M. D., c) nezl. A. D.,** nezletilý žalobce zastoupen žalobkyní ad a) jakožto zákonnou zástupkyní, všichni zastoupeni Mgr. Barborou Leiterovou, advokátkou se sídlem Heinrichova 16, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 6. 2005, č. j. OAM-3181/VL-10-ZA04-2004, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 7. 2008, č. j. 36 Az 89/2005 - 106,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 7. 2008, č. j. 36 Az 89/2005 - 106, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Výše citovaným rozhodnutím ze dne 14. 6. 2005 žalovaný neudělil žalobcům azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o azylu“). Současně rozhodl o tom, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

[2] Proti tomuto rozhodnutí žalobci podali dne 29. 6. 2005 žalobu. Současně požádali o ustanovení zástupce a tlumočníka. Usnesením ze dne 3. 1. 2006 krajský soud návrh žalobců na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě zamítl. Toto usnesení napadli žalobci kasační stížností dne 10. 1. 2006. K výzvě soudu na doložení plné moci udělené advokátovi k zastupování pro řízení před Nejvyšším správním soudem doložili plnou moc udělenou

dne 29. 3. 2007 advokátce Mgr. Bohdaně Novákové k zastupování žalobců ad a), b) i c) ve všech právních věcech.

[3] Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 25. 7. 2007, č. j. 1 Azs 36/2006 - 71 (všechna zde uváděná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), napadené usnesení ze dne 3. 1. 2006 zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. Krajskému soudu vytkl, že v dané věci neustanovil tlumočníka a nevyzval žalobce k prokázání majetkových a osobních poměrů v jejich mateřském jazyce, ačkoli potřeba ustanovit tlumočníka vyšla v řízení najevo. Žalobcům tak nejen znemožnil uplatnění zákonného práva na tlumočníka, ale zároveň tím neodůvodněně ztížil realizaci jejich práva na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. V konečném důsledku tak mohlo být žalobcům znesnadněno i uplatnění ústavním pořádkem zaručeného práva na právní pomoc a též práva na přístup k soudu. To se pak v konečném důsledku mohlo negativně projevit i v jejich materiální sféře.

[4] Krajský soud poté přípisem ze dne 6. 9. 2007 požádal advokátku Mgr. Bohdanu Novákovou, která podle jeho názoru zastupuje žalobce nejen v řízení o kasační stížnosti, ale i v samotném řízení o žalobě, o sdělení, zda žalobci nadále trvají na své žádosti o ustanovení zástupce (a tlumočníka). Uvedená advokátka soudu dne 21. 9. 2007 sdělila, že žalobci na své žádosti netrvají.

[5] Krajský soud žalobce poté předvolal k jednání na den 18. 10. 2007. Dne 15. 10. 2007 soudu zaslal advokát Mgr. Andrej Perepečenov žádost o odročení jednání v dané věci s tím, že se na něj obrátila paní E. U. se žádostí o právní pomoc při zastupování v této věci. Z důvodu nutnosti seznámení se spisem pro aktivní zastupování svého mandanta v této věci a možnosti navrhnout další doplňující důkazy požádal o odročení jednání. K této žádosti doložil uvedený advokát plnou moc udělenou mu žalobkyní ad a).

[6] Krajský soud jednání nařízené na den 18. 10. 2007 odročil, další jednání nařídil na den 17. 1. 2008. Dne 14. 1. 2008 požádala z důvodu nemoci o odročení jednání žalobkyně ad a). Soud však při jednání konstatoval, že se řádně předvolaný zástupce žalobkyně z jednání neomluvil a ze spisu zjistil, že důvody, pro něž požadoval o odročení jednání nařízeného na den 18. 10. 2007 nenaplnil, neboť se neseznámil se spisem, neučinil žádný doplňující návrh a nepředložil žádné důkazy. Návrh o odročení jednání proto odmítl, stejně jako žalobu, jejíž vady nebyly dosud odstraněny. Usnesení ze dne 17. 1. 2008, č. j. 36 Az 89/2005 - 97, soud doručil dne 19. 2. 2008 žalovanému a advokátovi Mgr. Andreji Perepečenovovi.

[7] Dne 3. 7. 2008 došla na podatelnu krajského soudu v Brně kasační stížnost proti usnesení krajského soudu ze dne 17. 1. 2008, datovaná dnem 2. 7. 2008, podaná jménem žalobců ad a), b) i c) (s podpisem „U."). Žalobkyně zde uvedla, že obdržela dne 2. 7. 2008 uvedené usnesení krajského soudu, proti němuž tímto podává kasační stížnost. Odvolala se na důvody pro podání kasační stížnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) až d) s. ř. s. Požádala soud o ustanovení bezplatného právního zástupce a tlumočníka pro řízení o kasační stížnosti a o přiznání dne nabytí právní moci usnesení ten den, kdy jej skutečně převzala, totiž 2. 7. 2008. Dále požádala o odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí, neboť současný stav řízení jí může přivodit

značnou újmu na jejích právech, pokud by byla nucena vycestovat z území České republiky. Uvedla, že má obavu z opuštění České republiky a následného odjezdu do Kyrgyzské republiky, kde ji hrozí vážné nebezpečí z politických důvodů.

[8] Dne 29. 7. 2008 došel krajskému soudu nedatovaný přípis podaný jménem žalobkyně ad a) (opět s podpisem „U."), nadepsaný jako „*žádost o převzetí kasační stížnosti zpět*". Přípis uváděl: „*Dne 2. 7. 2008 podala jsem kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 36 Az 89/2005 ze dne 17. 1. 2008. Tímto podáním chtěla bych vzít kasační stížnost zpět (...) Z rodinných důvodů mockrát prosím pro mě nutně zastavit řízení (Stop azyl) o kasační stížnosti, chci rychle spolu s dětmi odjet domu (...)*".
[9] Krajský soud usnesením ze dne 30. 7. 2008, č. j. 36 Az 89/2005 - 106, řízení o kasační stížnosti žalobců ze dne 2. 7. 2008 zastavil podle § 108 odst. 2 s. ř. s.

II.

[10] Proti usnesení krajského soudu ze dne 30. 7. 2008 žalobkyně ad a) dne 13. 8. 2008 kasační stížnost. Uvedla, že zpětvzetí kasační stížnosti nebylo aktem její vůle, ale naopak mstou advokáta Perepečenova, na nějž podala stížnost České advokátní komoře. Zpětvzetím, o kterém až do doručení usnesení krajského soudu nic nevěděla, advokát postavil ji a její děti do neřešitelné situace. Advokát se zřejmě snaží docílit toho, aby byla nucena opustit území ČR a tím ztratila schopnost účinně proti němu postupovat.

[11] Svůj „*problém s advokátem*" popsala stěžovatelka následujícím způsobem. Dne 31. 10. 2004 požádala o mezinárodní ochranu. Ta ji nebyla udělena, nicméně poté, co Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 25. 7. 2007, č. j. 1 Azs 36/2006 - 71, vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení, „*měla v podstatě vyhráno*" s ohledem na dlouhou dobu trvání řízení a ustanovení § 67 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců"), díky kterému mohla po 4 letech získat s rodinou povolení k pobytu. Pro řízení před krajským soudem si zvolila nového zástupce, a to advokáta Mgr. Andreje Perepečenova. Předala mu peníze a veškeré své kontaktní údaje. Na jednání u krajského soudu se nemohla ze zdravotních důvodů dostavit. Její právní zástupce se však z jednání neomluvil, ani sám nepožádal o odročení a prostě se na něj nedostavil. Následně stěžovatelku ani neinformoval o výsledku jednání, rozhodnutí soudu ji nedoručil, nepodal proti němu včas kasační stížnost. Až po téměř půl roce ji v uprchlickém táboře Bělá-Jezová sdělili, že na území ČR pobývá nelegálně, neboť soudní řízení již bylo dávno skončeno. Až tam obdržela informaci o tom, že kasační stížnost nebyla podána. Stěžovatelka se tedy obrátila na pana Perepečenova, který po delším hledání zapomenuté rozhodnutí našel a sepsal na její naléhání špatně odůvodněnou a opožděnou kasační stížnost. Své jméno jako právní zástupce pod kasační stížnost nepřipojil, ale plnou moc z dřívějška si ponechal. Stěžovatelka na něj proto podala stížnost advokátní komoře. Pan Perepečenov poté použil starou plnou moc a vzal jménem stěžovatelky zpět kasační stížnost. Svým postupem stěžovatelku vážně poškodil. Ta má dvě děti, obě zde chodí do školy a v případě řádného jednání advokáta mohly celý svůj budoucí život strávit v ČR. Stěžovatelka sama je v ČR bez muže a v naprosto zoufalé situaci.

[12] Stěžovatelka dále požádala o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, a to o advokátku Mgr. Bohdanu Novákovou. K tomu uvedla, že žádá právě tuto

advokátku, protože jí již v minulosti pomáhala a „*pouze vlastní chybou*“ se obrátila na advokáta Perepečenova. Ke kasační stížnosti přiložila výpověď plné moci udělené Mgr. Andreji Perepečenovi ze dne 13. 8. 2008 a kopii potvrzení o přijetí její stížnosti na advokáta Perepečenova doručené ČAK dne 11. 7. 2008.

[13] Dne 13. 8. 2008 zaslala stěžovatelka jménem svým a svých dětí krajskému soudu žádost o opravné usnesení ve smyslu § 54 odst. 4 s. ř. s., kterým „*by byla vrácena do řízení*“. Odůvodnila jej obdobně jako kasační stížnost.

[14] Žalovaný usnesením ze dne 22. 12. 2008 ustanovil stěžovatelům pro řízení o kasační stížnosti zástupkyni Mgr. Barboru Leiterovou.

[15] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že zastává názor, že pokud zástupce stěžovatelů jednal na základě platné plné moci mu k zastupování v dané věci udělené a pokud tato plná moc nebyla odvolána, pak nelze účinně namítat neplatnost právního úkonu (zde zpětvzetí kasační stížnosti). Nad rámec podané kasační stížnosti dále poukázal na skutečnost, že usnesení krajského soudu ze dne 17. 1. 2008 nabylo právní moci dne 19. 2. 2008 a kasační stížnost proti tomuto usnesení byla podána stěžovatelkou až dne 3. 7. 2008, tedy zjevně po lhůtě pro podání kasační stížnosti. S ohledem na to, že zmeškání lhůty pro podání kasační stížnosti nelze prominout, musela by být pravděpodobně tato stížnosti odmítnuta. V této souvislosti žalovaný odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 3. 2008, č. j. 1 Azs 16/2008 - 72.

[16] Stěžovatelka dne 5. 2. 2009 doručila krajskému soudu přípis ze dne 23. 12. 2008, psaný cizím jazyce, který označila jako důkaz o situaci v Kyrgyzské republice. Krajský soud stěžovatele dne 9. 2. 2009 vyzval k předložení překladu listiny s tím, že soud není povinen pořizovat její překlad. Dne 26. 2. 2009 doručili stěžovatelé neoficiální překlad navrhovaného důkazu.

[17] Krajský soud poté věc předložil k rozhodnutí Nejvyššímu správnímu soudu. Ten den 5. 5. 2009 vrátil spis bez rozhodnutí o kasační stížnosti s tím, že usnesení ze dne 22. 12. 2008, kterým krajský soud ustanovil stěžovatelům pro řízení o kasační stížnosti zástupkyni Mgr. Barboru Leiterovou, nebylo dosud doručeno žalobkyni ad b). Vzhledem k tomu uvedené usnesení nenabylo právní moci, pročež Nejvyšší správní soud nemůže pokračovat v řízení. Jak je patrno ze soudního spisu, žalobkyni ad b) bylo dané usnesení doručeno dne 9. 1. 2010. Téhož dne také nabylo právní moci.

III.

[18] Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelů. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Zde Nejvyšší správní soud shromáždil výčet typových případů, v nichž se může jednat o přijatelnou kasační stížnost. Jako jeden možný případ uvedl situaci, kdy je v napadeném

rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. Nejvyšší správní soud konstatuje, že k takovému zásadnímu pochybení došlo i v nyní posuzovaném případě. Dále se tedy meritorně zabýval jednotlivými námitkami stěžovatelů.

[19] Hlavní kasační námitka stěžovatelů spočívá v tvrzení, že zpětvzetí kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu ze dne 17. 1. 2008, podané dne 29. 7. 2008, nepředstavovalo projev jejich vůle, a tak na jeho základě nemohl krajský soud zastavit řízení o uvedené kasační stížnosti. K tomu Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že ze soudního spisu je patrno, že sporné zpětvzetí bylo podáno jménem žalobkyně ad a) a je na něm podpis „U.“. Na první pohled se tedy skutečně jeví být autentickým projevem vůle žalobkyně ad a). Ta však tvrdí, že tento přípis nepodala ona, ale její tehdejší zástupce pan Perepečenov. Zdůvodňuje to tím, že se jí její zástupce chtěl pomstít, protože na něj podala stížnost k České advokátní komoře.

[20] Nejvyššímu správnímu soudu na tomto místě nepřísluší posuzovat, jaký byl přesně průběh sporu mezi stěžovateli a panem Perepečenovem a zda opravdu, v rámci tohoto sporu, pan Perepečenov falšoval podpis žalobkyně ad a) pod předmětné zpětvzetí kasační stížnosti, jak naznačují stěžovatelé. Je však skutečností, že verze prezentovaná stěžovateli má jistou logiku a oporu v soudním spisu - zjevná je např. nečinnost jmenovaného advokáta ve vztahu ke krajskému soudu, který jednak nedoplnil žalobu poté, co za tímto účelem požádal o odročení jednání, jednak nepodal včas žádný opravný prostředek proti usnesení, kterým krajský soud žalobu odmítl. Patrná je také odlišnost podpisu „U.“, kterým je opatřeno zpětvzetí kasační stížnosti, od podpisů, kterými žalobkyně opatřovala různá další podání obsažená v soudním spisu (např. podání žaloby, udělení plné moci advokátce Mgr. Bohdaně Novákové atd.). Přitom jak již opakovaně Nejvyšší správní soud judikoval, při výkladu ustanovení, která se dotýkají procesních práv účastníků řízení, je třeba v případě pochybností volit výklad ve prospěch účastníků řízení. Za těchto okolností, kdy lze zjevně mít vážné pochybnosti o tom, zda dotyčné zpětvzetí kasační stížnosti skutečně podala žalobkyně ad a), a úvahy o tom, kdo jej tedy podal a zda jednal v zastoupení stěžovatelů by byly jen čirou spekulací, Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nelze sporné zpětvzetí považovat za projev vůle stěžovatelů. V důsledku toho neobstojí ani usnesení krajského soudu ze dne 30. 7. 2008, kterým soud právě s odkazem na dané zpětvzetí řízení o kasační stížnosti zastavil.

[21] Nad rámec námitek obsažených v kasační stížnosti Nejvyšší správní soud konstatuje, že nepřehlédl skutečnost, na kterou poukazuje i žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti, tedy že kasační stížnost proti usnesení krajského soudu ze dne 17. 1. 2008 byla podána stěžovateli až dne 3. 7. 2008. Na rozdíl od žalovaného (a od krajského soudu) však Nejvyšší správní soud není přesvědčen o tom, že usnesení krajského soudu ze dne 17. 1. 2008 nabylo právní moci dne 19. 2. 2008 (přinejmenším ne ve vztahu ke všem účastníkům řízení) a že kasační stížnost proti tomuto usnesení je opožděná. Podle plné moci udělené advokátovi Mgr. Andreji Perepečenovi dne 15. 10. 2007 jej ke svému zastupování zmocnila toliko žalobkyně ad a). Plná moc se nikterak nezmiňuje o žalobcích ad b) a ad c) a ze soudního spisu není nikterak patrno, že by uvedenému advokátovi byla udělena nějaká další plná moc týkající se i těchto žalobců. Krajský soud přitom své usnesení

ze dne 17. 1. 2008 doručil pouze advokátovi Perepečenovi. Uvedené usnesení tak nelze považovat za doručené ve vztahu k žalobcům ad b) a ad c).

III.

[22] S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil pro nezákonnosti rozhodnutí o zastavení řízení [důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, který byl vysloven v odůvodnění tohoto rozsudku.

[23] V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. února 2010

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu